

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum patriam proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseltük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dobánytörszédkben.

Erzsébet királyné emlékezete.

A főreáliskolai Erzsébet-ünnepen elmondotta **SZABÓ DEZSŐ** főreáliskolai tanár.

Kedves ifjak!

Mit beszél ez a nap nekünk? Mi a belső tartalma annak az ünneplésnek, melylyel egy jóságos asszony, egy szegény szenvedő anya emlékéit idézzük lelkünkbe? Az emberiség és nemzetek ünnepei nem egyéneknek szólnak. A név csak szimbólum, mely valami mélységesen emberit, valami mindnyájunkkal közöst testesít meg az emberi közösségek emlékezetében. Miért van mindnyájunk lelkében, miért van mindnyájunk lelkéből ez a szerencsétlen, nagyszívű asszony?

Már fiatalon, midőn a zsenge élet még gondtalanul dalolt szívében, meg tudta halani azt a fájdalmas történetet, melyet az összemarcangolt nemzet ezer sebbe beszélt feléje. Azután, hogy élete elsötétült, hogy minden új esztendő új szenvedéssel markolt szívébe, fájdalmából nagy tevékeny jóság, milliókat átölő munkás irgalom született. Ez a nap a győzedelmeskedő, irgalmas, jóságos emberi szenvedésnek ünnepe.

Dicsőség az emberi szenvedésnek! Ez az a mélységes erő, mely kitágítja énemet, hogy minden szenvedő ember fájdalmát megértem. Az én sebeimben érzem meg mások sebeinek sajtóját, az én szenvedésem hangolja rá a lelkeim az emberi szenvedés minden hangjára. A szenvedés meggazdagítja életemet, átélem százak és százak életét s mások fájdalma adja belém azt a hősies, hatalmas irgalmat, hogy életem a szeretet, a jóság folytonos cselekvésében éljem le. Nézzetek át az emberiség életének felséges époszát s látni fogjátok, hogy minden megváltó gondolat szenvedő szívből, minden új üdvös állapot szenvedő szívek összetapadó erejéből született. Az egymásnak rohanó engergiák sok ezeréves csatájában egy csodálatos küzdelemben vívódó alakot fogtok látni, kit minden nyelvű ember megért s aki iránt közös irgalomban dobban össze minden jó vérű ember szíve, mert ez a szenvedő ember. A szenvedés élő hit, mely a muló igazságtalanságokon keresztül megkeresi az örök igazságot: Istent. A szenvedés tevékeny jóság, mely más szenvedő élet segítségére ragad. A szenvedés költészet, művészet. A szépségben a muló emberi szenvedések halhatatlan formára találnak.

A hittel teljes emberi szenvedés a legmélyebb lelki közössége az embernek. *Ember*, tragikus és nagyszerű, fájdalmas és gyönyörűséges ez a szó. Téged jelent ez, de nem csak muló érdekeid szük

körében. Téged jelent ez messze századokba visszamenő küzdő, szenvedő ősök láncolatában, téged jelent a nagy célokért nagy fájdalmakban tusakodó jövő nemzedékek végtelen sorában. A te szenvedni képes emberi lelked tevékeny irgalma millió érzésével összefonódik, eggyé testesül az egész emberiséggel. És örök erő lesz izmod minden feszülése, minden segítő gondolatod, melyet mások szenvedésének enyhítésére tettél vagy gondoltál. Mert minden jöttét erő a boldogságra, igazságra törekvő emberiség küzdelmében.

Kedves ifjak! Akiben a szenvedés csak önzést, kicsinyes magaféltést vált ki, annak szenvedésében nincs hit, az a halálnak él és élete szomoruan üres, mert nem töltik be lelkét az emberi érzések hangjai. Ti is szenvedni fogtok, mert emberek vagytok, de a ti szenvedésetek legyen erő, mely másokat segítő küzdelemre késztesen benneteket. Irjátok emlékezetetekbe Erzsébet királyné példáját. Ezt a szelid, gyöngye nőt a szenvedés hősse tette. A kis madárról, ha szép időben gondtalanul repdes, azt hiszed, hogy egy menydörgés, a szélnek egy erősebb lebbenése azonnal megöli. S ha jön a zivatar, a szegény, gyenge állatka hősse lesz s kis szíve melegevel megvédi remegő kicsinyeit a nagy, haragos természet ellenében. Így melegeitette új életre halott nemzetünket e szegény asszonynak jóságos szenvedő szíve. Az ő szívébe is szeretetet, irgalmat, jóságot termő erő volt a szenvedés. Legyen majd egykor a ti szenvedésetek is férfias erő a gyengék istápolására, hogy az a tövis, melyet az élet szívetekbe vet, tevékeny irgalmatokon át gyönyörűséget keltő virág, kenyeret adó kalász legyen embertársaitok számára.

A tanító házi fegyelmi joga.

A negytedényi ker. tanítógyűlésen felolvasta **WEICHER MIKLÓS** törökbalátni plebános.

Tisztelt Tanítógyűlés!

Ne méltóztassanak megütközni azon, hogy egy nagyobb részt szakemberekből, okleveles tanfélékből álló gyűlésen, egy — e téren oklevéllel nem bíró s így tulajdonképpen nem is szakember, csak — „laikus“ tartson Önöknek, egy szorosban a tanúgyűlés tartozó kérdésben, előadást. Magam is érzem, hogy a helyzet egy kissé fonák s éppen ezért, mikor Főtisztelendő Elnök-Tanfélégyűlés Ur szives felszólítását vettem, azonnal elhatároztam, hogy előadásom tárgyát oly dolgot választok, a melyhez egyrészt szorosban veti szakismeret nem szükséges, nehogy bárki is reám idézhesse: „Sutor ne ultra crepidam;“ s másrészt, a mely éppen úgy érdekelt minket papokat, hitoktatókat, mint önöket, tanítókat!

Ezzel azonban éppen nem akarom mondani azt, hogy azoknak, kik a papokat csak azért,

mert tanítói oldevellel nem rendelkeznek, a tanítás terén csakugyan „laikus“-oknak tartják, s mint ilyeneket az iskolából kizárni szeretnék, igazuk is van. Szerintem a rátermettséget a tanításhoz nem az oklevél adja meg, hanem a *líveletés* s azután a gyakorlat, mert hát a gyakorlat teszi a mestert! S ki tagadhatná, hogy a papoknak, sőt kimonodom nyíltan, legelső sorban is ezeknek van igazi hivatásuk a tanításra?! Krisztus *ezeknek* mondta: „euntes docete.“ „menjetek s tanítsatok.“ S miért? Hogy *nevelhessetek!* Mert ez a fő, Uram! A tanítás, az oktatás csak egy része, csak *eszköze* a nevelésnek. A fő, maga a nevelés! A nevelés-joga és kötelessége pedig, bár első sorban a szülőket, de legfőbb elemzésben magát az *egyházat illeti*, oly annyira, hogy e tekintetben még a szülők is csak mint az egyház „organum“-ai szerepelnek, a kik a házasság szentségében, nyerik a missiót, hogy gyermekeiket keresztény módon neveljék. S ha áll ez a szülői házra, ugy áll az iskolára is, mert hisz az *iskola nem más, mint a szülői ház folytatása, illetve annak póllása!*

Le nem tagadható történelmi igazság tehát, hogy az iskola legelső sorban is az egyházé — bármint tiltakozzanak is az ellen egyes, az állami iskolamanopolium rögeszínjétől szabadulni nem tudó „nagy-ág“-ok, — az egyház kezdetül fogva ugy tekint az iskolát, mint a vallás járulékat, „annexum religionis“-t. Az első iskolák mindentű templomok, zárdák, plebániák körében keletkeztek, mint az egyházak „annexa“-i, s a kik az iskolákat ellátták, azok a papok voltak. Mint Chateaubriand mondja: „A kik az emberiséget tudatlanságokból kigyógyították, s kik ezer éven át az iskolák poraiba temetkeztek, hogy minket a barbárságból kiemeljenek, azok *ismét csak a papok voltak!*“

Az iskolát az egyháztól elszakítani tehát csak erőszak és jogsértés útján lehet, mint az iskolák legelső tanítót a *kifacsart citrom szerepére kárhoztatni* akarai már csak azért sem tanácsos, mert ebben a citromban, még van erő, van nedv s ez a citrom a maga kellemes savanykasságával az élet örömeibe elmerült s ez örömtől édességtől katzenjammeros emberiségnek még igen jó szolgálatokat tehet!

Az iskola tehát az egyházé, s a papoknak — mint az egyház szolgáinak — joguk van az iskolához! S ez a jog egyuttal az alap, a melyre állva egy rövid elmetuttatást kívánok tartani egy — mint már említettem — mindnyájunkat, papokat ugy, mint tanítókat, közvetlenül érdeklő témáról, a melynek én ezt a címet adtam: *A tanító házi fegyelmi joga.*

Bevezetésül s mindjárt befejezésül is legjobb szeretnék egy kis gödröt ásni s föléje egy fejfát állítani ezzel a rövid de velős sírfelirattal: „*fuul!*“ Mert az, a mi az egykor birt fegyelmi jogból még megmaradt, oly nevelésesen csekély, hogy valóban irigylendő fantázia kell hozzá, hogy ezt valaki még „fegyelmi jog“-nak nevezhesse.

Mert hogy nekem szabad egy rakoncátlan-kodó gyermek fölött *elcsomorodni*, vele szemben bizonyos *hűdéséget* éreztetem, *öt rendre-ntasitanom*, sőt — *horribile dictu!* — még meg is *fenyegelnem, kiáltitanom* — de tételtetés nélkül, *másik padba* ültetnem, a nélkül azonban, hogy ezt „szamárt pad“-nak nevezném, hát ezek olyan fegyelmi eszközök Uram! amelyekről valóban el lehet mondani, hogy „*ignotos fallunt, sed notis sunt derisui!*“

S itt mindjárt azt is kijelentem, hogy én

Mai lapunk 4 oldal.

az én szerény „laikus” eszemmel abszolúte nem tudom megérteni azt, hogy miért perhorreszkálják némelyek még a *lérdelételt* is? Egy nem is olyan régen még kiváló tekintélynek örvendett, de azóta már szerencsésen kimúlt pedagógussal beszélgettem egyszer e tárgyról, ki az enyémről eltérő véleményét így okolta meg: „Kérem, sohasem szabad a gyermeket olyan *dologgal büntetni*, ami egyuttal *vallásos cselekményi képezl!*” Hát kérem ez szofizma, alakoskodás. Nemcsak azért, mert ez az idézett pedagógus maga olyan vallásfelekezethez tartozik, amelynek tagjai, ha imádkoznak is, hát ezt is *csak áltva végzik és nem lérdelve*, ezen az alapon tehát *hiálítanom* sem volna szabad a gyermeket; de különösen szofizma ez azért, mert ha én egy gyermeket büntetésből kitérdeltetek, úgy én azt *ezzel meg akarom alázni* s viszont mikor én imádság közben *letérdelek*, ez ismét csak *megalázkodásból* tesztem, tudva és érezve bűnös voltomat. De azért az a gyermek nagyon jól érzi a különbséget az iskola és a templomi térdelés között.

Vannak ugyan a már felhozott fegyelmi eszközöknél valamivel komolyabbak is, ámde ezek épp oly elégtelenek a cél elérésére, mint az előbbiek. Például, hogy az előirt sorrendet megtartsuk: „*tanítás óra után benumarasztás éhletéssel, de ez mindenkor csak feltételel mellett történethek.*” Egészen világos Uraim, hogy az a tanító, aki a büntetésnek ezt a módját választja, legelső sorban is önmagát bünteti, mert a mi iskolai viszonyaink olyanok, hogy ezt a felügyeletet csakis maga a tanító gyakorolhatja, ő tehát maga magát is bejárja a büntetendő gyermekkel együtt. Ami pedig különösen az *éhletést* illeti, hát én ezt, tekintve azt, hogy gyenge szervezetű, a fejlődésnek úgy szólóan kezdetén levő gyermekről van szó, akiknél higienikus szempontból éppen a gyakori étkezés van előírva, sokkal nagyobb barbárságnak tartom, mintha én annak a gyermeknek a puhább felét egy kissé végigsomogatom.

Ez után következnek: „*a szülők értesítése.*” Igen, de mikor 100 ezek közül legalább 90-ben maga a szülő az oka a gyermek hanyaglásának, vagy rendtelenségének? Mikor a szülők legnagyobb része azzal az ismért „majom-szeretet”-tel határozottan ellene szegül a tanító akaratának. S mikor a szülők és tanítók között is megismétlődik az a — családi nevelésben épp oly gyakori, mint szomorú — jelenség, amikor t. i. a gyermeket igazságos szigorral büntetni akaró apával szemben az édes anya, vagy megfordítva az édes apa veszi a delinkvest meg nem érdemelt pártfogásába? Van-e itt csak egy szikrányi remény is a kikerésre? S nem fogjuk-e ezzel — különösen falun, ahol az értelmiségnek alacsonyabb fokán álló szülőkkel állunk szemben — a tanítónak különben is csekélyke tekintélyét és népszerűségét még inkább kockára tenni?!

Az utolsó remedium azután: „*bejelentés az iskolaszékek végintézkedés végett!*” Hát Uraim! Én is elnöke vagyok egy iskolaszéknek, de nem restellem bevallani, hogy nem kis zavarba jönnek, ha hozzám küldenek ilyen „bejelentés”-t. Mert nem emlékszem rá, hogy arról valaha csak olvastam volna is s így halvány fogalmam sincs arról, hogy tulajdonképpen miből is állhat ez a „végintézkedés”?! Testileg fenytetni a gyermeket az iskolaszéknek épp oly kevésbé szabad, mint a tanítónak; egy joga lehet csak, végképp kizárni a gyermeket az iskolából, ennek azonban elemi iskolákban — hol az iskoláztatás törvényileg kötelező — nem sok értelme van!

S ezzel eljutottam oda, amiről tulajdonképpen szólni akarok, a *testi fenytetéshez*. Minden félreértés kikerülése végett már most kijelentem, hogy a büntetésnek ezt a nemét *rendes nevelési eszköznek*, vagy pláne egyedül üdvözítő eszköznek *magam sem ismerem el*. De viszont van bátor-ságom kimondani — bármennyire megbotránkosznak is rajta egyes, a modern humanizmus és filantropia hamis cégre adott nagyképtűsködő s a „tanbetyár” jelzőket oly nagylelkűen osztogató „kapacitás”-ok, hogy e nélkül kellő fegyelmet tartani az iskolában, különösen falusi elemi iskolában — és én csak ezekről beszélek, s itt sem mondom általánosságban, de akárhányszor esetben — teljességgel lehetetlen, s így, ahol a többi eszközökből már kifogyott, mint *ultima ratio* a *testi fenytetés* is megengedhetőnek, sőt alkalma-

zandónak tartanám, s ezért úgy az iskolaügyre, mint a gyermeknevelésre határozottan károsnak ítélem a bíróságok és különösen a kuria által legújabbban elfoglalt azon álláspontot, a mely szelgint, minthogy a községi iskolaszékek számára kiadott Utasítás-ban a testi fenytét a fegyelmi eszközök közé fölvéve nincs, sőt ellenkezőleg ugyanezen Utasítás a testi fenytétet „durva bánás”-nak, a növendékekkel való „durva bánás”-t pedig fegyelmi vétségnek minősíti, a tanítót, ki ezen fegyelmi eszközzel még élni merészel, minden egyes esetben mint „közönséges büntettes”-t itéli el.

(Vége köv.)

UJDONSÁGOK.

Időjelzés: keleten éjjeli fagy, nyugoton sok helyütt csapadék.

Szent Erzsébet napján.

A vallásos és honfui kegyelet szépen főnődik össze szent Erzsébet napján.

Két királyi asszonyt ünnepeünk, a XIII. század szent Erzsébetjét, s az alig néhány éve elveszített nagy királynékat. Mikor Erzsébet királynéknak ünnepére készülünk, önkénytelenül áll lelkünk elé Szent Erzsébet asszony szent, főnsges alakja.

Erzsébet királyasszonyunkat ugyanaz tevé nagygyá, mi szent Erzsébetet szentté, az áldosat, a szenvedés. Talán a sokat szenvedett magyar nemzet azért vonzódik hozzájuk annyi kegyelettel, hogy bennük sorsának eszményképét látja. Igaz bensőséges szeretettel zárja szívébe a nagy királyasszonyok énként megújuló emlékezetét.

A tanuló ifjuság iskolai ünnepekben áldozott a nap emlékének. Az ünnepélyt megelőzőleg Szent Erzsébet tiszteletére mondott szent misét hallgattok a kath. ifjuság.

A főgimnázium ünnepén Kolb Ciprián dr. hittanár Szent Erzsébetről mondott ünnepi beszédet. A kegyeletes hangú emlékbeszédbe bele szötte nagy királynéknak, Erzsébetnek soha nem muló emlékét is. Brüller László, Szabó István és Bültler Feren Szent Erzsébetről szóló költeményeket adtak elő.

A főreáliskolában Szabó Dezső tanár ujtotta fel a nagy királyné emlékét. A remek beszédet lapunk vezető cikkében közöljük.

A felső kereskedelmi iskola szintén ünnep-ségben áldozott Erzsébet királyné emlékének.

A felső leányiskolában, valamint az elemi iskolákban az egyes osztályok külön ünnepet ültek, mindenik osztályban az osztályfők méltatták a nap jelentőségét.

— **Személyi hírek.** Erzsébet Anália kir. hercegnő, Lichtenstein Alajos herceg ulánus kapitány neje a legközelebbi napok egyikén Frauenthalban, Steierországban való tartózkodásából visszaérkezik városunkba, a hol — a mint halljuk — még az örvendetes családi események ideje alatt is tartózkodni fog.

Dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök Pozsonyba utazott, a hol ma a Szent Erzsébet tiszteletére rendezett ünnepen szentbeszédet mondott.

— **Sikerés vizsga.** Simon Sándor, városunk ügybuzgó rendőralkapitány, kiváló sikerrel tette le az államtudományi vizsgát a budapesti egyetemen.

— **A szegény gyermekek öröme.** Szent Erzsébet napján a boldog emlékü Erzsébet királyasszony emlékünnepeén szerzik az örömet a jó szivek városunk szegény gyermekeinek.

Ilyenkor látják el őket jó meleg téli ruháskzával, hogy a kegyetlen, kiméletet ismerni nem tudó tél szigorúsága ellen védelmezzék őket. A jótékony nőegylet nemcsiszívű hölgy tagjai tegnap délután élvezték a szívet a tisztá örömet, a mely a jöttét nyomán fakad. A nőegylet gyermekfelruházó bizottsága élén özv. Eisenbarth Ferencné urnő áll, ök állapítják meg, hogy a nőegylet anyagi ereje szerint hány gyermeket ruházhat fel. Az idén 48 gyermeket, 24 fiút és 24 leányt látott el a nőegylet jó télruhával. A kiosztási ünnepély a Kath. Legényegylet nagytermében folyt le. Czapary László dr. iskolaszéki elnök lendületes szavakban köszönte meg a jótékony nőegylet nemesszívűségét. Szavaira Szögvény Marich Julia urhölgy, a nőegylet védnökje, a töle megszokott kiváló ékes-szólással válaszolt s egy kedves hasonlattal szent Erzsébet rózsaíhoz hasonlította az adományozók örömet. Az általuk adott kenyér, illetőleg a jótékony adománya is a szív illatos rózsaívá, tiszta örömvé változik. Az iskolás gyermekek közül egy fiu szintén megköszönvén a jó szivek adományát, az ünnepélyt véget ért.

Az ev. ref. nőegylet, valamint az izr. nőegylet ma d. u. tartotta gyermekfelruházási ünnepélyét. Az előbbiek 72 szegény gyermeket láttak el jó meleg ruhával.

— **A tifusz.** Szomorun értesültük róla, hogy a városunkban fellépő tifusz járvány terjedőben van. Ujabbán öt megbetegedést jelentettek be.

— **A fővenyi pusztá.** Egy lépéssel ismét tovább jutott. A siker, vagy sikertelenség felé, nem fejtegetjük. Tegnap Havranek József polgármesterrel kiinn voltak a fővenyi pusztá meglekintésére Winkler Vilmos főmérnök, Suti István főszámvevő, Kerkés Lajos t. főjegyző, Polczér Péter gazdasági tanácsos, Almásy János kamarás, továbbá Antal József, Kúgy Miklós, ifj. Lits Ferenc, Knitthoffer Károly, Mészáros Ferenc, Vársárhelyi Szabó György vár. bizottsági tagok. Keresztülkaszul megvizsgálták az egész pusztát s úgy a földet, valamint réteket, kaszálókat, az erdőt kitűnő karban tartott s jó minőségű területnek találták. Véleményük a különböző szakközvegek meghallgatása után kerül csak a közzgyülés egésze elé. Általános benyomásként megjegyzhetjük, hogy az árát oly magasnak tartják, hogy a város ez idő szerint nemcsak jövedelmet nem kapna belőle, sőt inkább ráfizetne. A haszon inkább csak a jövendőben, a kedvező pénzügyi viszonyok beálltával várható.

— **A Deák-Ferenc utcai iskola** ügye egy lépéssel ismét közelebb jutott a megvalósulás stádiumához. Tudvalevőleg a városi közzgyülés január 6-án megszavazta az elodázhatatlanul szükségessé vált iskola felállítását. Helyét is kijelölte, a régi Pirusalma telepen állítanak fel az iskolát. Ma érkezett a városhoz a miniszter leirata, melyben a közzgyülés említett határozatát jóváhagyja s néhány pontban utasítást ad az építkezésre, illetve megszorítja az építkezési feltételeket. Egyuttal kimondja, hogy a kötszgyve-tést 131.366 k. 88 fillérben irányozza elő.

— **A gyermeknevelés köréből.** A vízárosi Mantz-ovoda, a mely az öt városi, világi vezetés alatt álló kisedovoda közül a legmodernebb, legszebb és legjobb, egy évi multra tekinthet immár vissza. A mult ev november 12-én nyitott meg s ez alatt az egy év alatt örvendetes eredményeket mutat fel, a mely öszinte és igazi örömmel tölti el nemcsak az ovoda választmányát, hanem azokat a szülőket is, a kik oly szerencsésnek, hogy gyermekeiket a Mantz-ovodába küldhetik. Ez alatt az egy év alatt 250 gyermeket vettek fel az intézetbe s ezeknek legalább fele, 120—130 gyermek állandóan látogatta az intézetet. Csupán az övodíjakkól 60 filléjjel 600 koronánál több folyt be, pedig a jólékü alapító szándéka szerint egész sereg gyermek élvez tandíjmentességet. A két hatalmas tágas terem mind-egyike egészen megtekli az apró hadsereg tagjaival. Az egyik teremben 3—4 éves, a másikban az 5—6 éves gyermekek vannak. Természetesen valamennyi a leggyengédebb szeretettel veszi körül az intézet vezetőjét, a jó Erzsike néit, aki bámulatos türelmével, okos és szeretetreméltó modorával valamint ritka szakérteelmével igazán hivatása magaslátán áll s annyira népszerűvé tette az ü-

tézetet, hogy a város minden részéből, akadnak tanítványai. Junius havában pompás vizsgálatot tartottak, a melyen a szülők nem győztek eléggé csodálkozni, hogy miként lehetett oly rövid idő alatt annyi mindenféle versüket, játékokat stb. stb. az apró nebulók fejébe és szívébe belecsépegtetni. (Most a karácsonyi ünnepélyre készülődnek, a melyre már most mi is felhívjuk a jókedvű adakozók figyelmét.) A vallásos, gyengéd nevelés jó hatását mint az egész intézet fölött lebegő szellemet, őszinte örömmel dicsérik. Ha a jó Alantz János fölkelne sírjából és meglepetéssel látná, hogy nemes szívének adománya nemes gyümölcsöket terem. Az ovoda választmánya legteljesebb elismeréssel méltányolta a vezető Héjj Erzsike kisasszony ritka tudását és nemes ambícióját, az egy évi próbaidő letelte után végleges megerősítésre terjeszti fel, fizetését 1000 koronáról 1200 koronára emeli s megállapította, hogy ötödikes 100 koronás korpótékiát 1911 nov. 1-től fogja számíthatni. A kisdodovásnak sok ilyen tehetséges és jóakaratu munkást kívánunk!

— **Halálozás.** Walch Károly nyug. java dalmazási pénztárnok 79 éves korában elhunyt. Tegnap d. u. 3 órakor temették a Széchenyi-utca 2. sz. gyászházba.

— **Tisztújító közgyűlések.** A vármegyén december 21-én, a városnál a jövő áprilisban lesz tisztújító közgyűlés.

— **Talakodó gavallér.** Frisch Máttyás lodméri korcsmáros dolgai után névén távozott hazulról s sógorpöjt Czierek Ferencné bízta meg, hogy a korcsmai ügyeket pontosan vezesse. A vendégek jöttek-mentek s Czierek né mindenütt helyt állt pontosan. Csak a dél felé oda vetődött vendéggel, egy görbe orru atyival gyűlt meg a baja. A gavallér folytonosan csókjával üldözte a takaros menyecskét, ki alig tudott szabadulni a csóközön elől. Távozván a korcsmából a szerelmes ur mégis kiereszkedett egy csókot, melyért kerek egy koronát fizetett a dúrcás menyecskének. A bajt tulajdonképpen csak ezután vették észre. Az ipse besont a szobába s magához emelt. 80 korona pénzt, ezzel együtt természetesen megfizet. Feljelentésre a tolvajt Szaksz Jenő 31 éves izr. munkásban sikerült elfogni, kit az ügyesség kezelése alá bocsátottak.

— **A Falurosszát** a multkorhoz hasonló jó előadásban hozták színre a DV. műkedvelők zsufolt ház előtt. Egyik-másik szereplő alakítása határozott haladást mutat.

— **Elmebeteg tanító.** Latincsics Dezső Zámoly község tanítóján már régebben jelentkeztek elmezavar tünetei. Az utóbbi időkben a baj annyira előhaladt, hogy a tanítót bezárolták a Szent György kórházba, hogy ott elhelyezzék az elmebeteg osztályában. Tegnap este érkezett be rákos falusi kocsi a tanító, ki hogy Fehérvárra érkezett, valahogy meglepett felügyelő környezetéből. Ejjel egy óra tájban találtak rá, mint ténedálva hangos szóval imádkozott a szeminárium templom ajtajában. Bevezették a kórházba, hol gyógykezelés alá veszik.

A szamárköhögést

a gyermekek ezen ismert rémét a SCOTT-féle Emulsió minden esetben sikeresen gyógyítja. A SCOTT-féle Emulsió a legjobb szer gyenge, beteges gyermekek gyógyítására, kiknek gyorsan visszaadja

rózsás kerek arcukat.

Rendkívüli gyógsikere és erősítő hatása abban leli magyarázatát, hogy a legjobb, legtisztább és leghatásosabb anyagokból állítják össze, melyek a SCOTT-féle eljárás folytán izletes, könnyen emészthető Emulsióvá válnak. A SCOTT-féle Emulsió felnőtteknek s agognak ép oly jó hatásos, mint gyermekeknek.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér. Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kell figyelembe venni.

NIGRIN

LEGJOBB CIPŐCÖRÉM

szép fényt ad és tartóssá teszi a bőrt. A NIGRIN egészségi szempontból is ajánlható, a mennyiben nem tömi el a bőr lukacsait s nem akadályozza a láb párolgását

ST. FERNOLENDT, Bécs
cs. és kir. udvari szállító.

Mindenütt kapható!

— **Halál a párnák közt.** Scheffer Mari 25 éves mőri koldusasszonyt, ki már évek óta szenvedett eskórbán, 15-én reggelre ágyában holtan találták. Dr. Löwy Miksa mőri községi orvos véleménye szerint a koldusasszony epileptikus roham közben a párnák közé került s halálát fulladás idézte elő.

— **Jóváhagyott alapszabályok.** A Mantz János-féle kisdodovoda gondozása, igazgatása és felügyelete érdekében alkotott szabályzatot a vallás-és közoktatásügyi miniszter jóváhagyta.

— **Néppárti Naptár.** Hetet-szer köszönt be a katolikus olvasóközönséghez a „Néppárti-Naptár”. Nem hivatalkodó pompában, szerény, de izléses köntösben köpogtat be a falusi konyhák ajtaján, hogy hirdethesse a keresztény világnézetet a katolikus életeleket, a néppárt napbarát törekvéseit. Nyujt szórakozást is: neves katolikus írónk tollából szebbnél szebb versek és elbeszélések vannak benne gardag illusztrációkkal, de nem feledkezik meg az oktatásról sem. Nem száraz formában, fellengős elméletekkel teszi ezt, hanem gyakorlati utmutatásokat ad a katolikus magyar népnek vonzó, kedves formában. A társadalmi és gazdasági élet számos problémáját ölelik fel ezek a cikkek, melyek tanulságos olvasmányokul szolgálhatnak a hosszú téli hónapokban. A naptári rész kimerítő és pontos. Megrendelhető a „Néppárt” kiadóhivatalában (IV., Ferenc-József-rakpart 27.). Ára 80 fillér.

Bátorodom a n. e. közönség b. figyelmét felhívni, hogy **Karácsonyi és Újévi ünnepekre** szánt megrendeléseit már most szíveskedjék eszközölni, nehogy a munkatorlás következtében annak késedelemmel tudják megfelelni. A felvételeket személyesen eszközölöm. Kötőnö tisztellel **SZIGETI fényképészeti és festészeti műintézete, Székesfehérvár, Kossuth-utca 9. sz. — Budapest, IV., Krisztóf-tér 6.**

— **Halálos esés.** Huber Ferenc gánti föld- a feleségével hazafelé hajtott a mőri országoton. Eközben a lovak valamitől megijedve megbokrosodtak s a kocsi feldőntötték. Huber Ferencné oly szerencsétlenül vágódott ki a kocsiból, hogy az esés következtében életét vesztette. Dr. Szauer György mőri járársorvos ágyrázkodást mond a halál közvetlen okozójának.

— **Kiraboltt koldus.** Szalai István öreg koldusnak nem adta meg a sors, hogy rendes lakásban lakjék. Társakat verbuvált magamellé s így többet magával a Horváth István-utcában vonta meg magát éjjeli szalásra egyik szénis-kertben. A jó cimborák egy ideig csak békességben voltak, de később megbontotta köztük az egyetértést az irigység. Megtudták, hogy Szalai külégájuk egy kis pénzmaggal rendelkezik s rátámadtak, kirabolván őt. (Összes vagyonát, 1 korona 20 fillért elvették tőle. A két rablót, Csentár Mihályt és Csokonai Imrét feljelentette a rendőrségen.

— **Kanyarójárvány.** A főszolgabíró sürgőny jelentése az alispán a mártónvásári iskolákat bezáratta, mert a községben fellépett a kanyarójárvány.

— **Megtámadott bíró.** Vál község érdemes bírúja, Körmenő István vasárnap estején körutra indult falujában, hogy megrendszabályozza a zavargókat. Két éktelelenül zajongó legényre akadt s esendre intette őket. A legények azonban, T. Nagy András és Szabó András nem adták be derekukat. Reátámadtak a bíróra, elvették botját s ütlegelni kezdték. Talán végtettség is válik a herce-hurca, ha meg nem jelenik a színen a község derek éjjeli őre s el nem riasztja a támadókat. Hatóság ellen elkövetett erőszak miatt feljelentették őket az ügyészségen.

— **A pálinkaputikban.** Horváth István és Papp Imre pontmágnások vasárnap délután pálinkától feltűzelve összeverekedtek. Papp biciklirántott s azt Horvátnak arcába vágta. Súlyos sebesülést szenvedett embert a mentők szállították a Szent György kórházba, Pappot pedig letartóztatták a rendőrök.

— **Mészöly Géza festményeket, vázlatokat állandóan jó árért vásárol a budapesti Egenberger-féle műkereskedés.**

— **Ekszertolvajlás.** Ríffer Sándorné urnó, a tési főerdész felesége, megkeresést intézett rendőrségünkhöz, hogy indítson nyomozást Bán Margit cselédleány ellen, ki tőle 400 korona értékű ékszert ellopt. Az ékszerek arany fülbevalók, órák és nyaklánc. A rendőrség nyomozása folyik.

— **A szakácsné tolvaja.** Weisz Mária, Erzsébet Amália herceggasszony szakácsnéja feljelentette Páli Mária cselédleányt, ki szerényből egy csomó ruhaneműt elcsent. A nyomozás során a ruhák egy részét megtalálták nála, a többit hazaküldte Csákváron lakó szüleinek. A ragadóskezü hajadont átadták a bíróságnak.

— **PFINN JÓZSEF „Concordia” temetkezési vállalat** palotavárosi fióküzleti buzaplaczon Szabó Bakos András házbán, — **Tóth Katica** kisasszony vezetése alatt, — megnyit!

— **Életunt aggastyán.** Bodajkról írják, hogy Mihály József Tárnok-pusztai, 72 éves cseléd f. hó 16-án a kutba ugrott. Mikor keresésére indultak s a kutból kihúzták, már halott volt. Tetének oka valószínűleg az életuntság volt, amely onnan származott, hogy már hosszabb idő óta fuladási rohamok gyötörték.

— **Rendőri hírek.** Vargha Károly össze-koldult pénzt elpálinkázta s botránnyal részeg állapotban köszálta végig az utcákat. Zavaros r.-alkapitány 2 napi dűnyit szabott rája. — Bernát Ferencné sertést vágott le anélkül, hogy előbb állatorvosi vizsgálatra bocsátotta volna. Minthogy lyléfe kihágások már többször terheltek ezuttal 40 korona pénzbüntetést szabott rá a rendőrség.

Esküdtszéki tárgyalások.

XII. nap.

Apagyilkosság.

Megrémít a gondolat, hogy egy fiatal legényke apjának gyilkosa lett. Az apa férfiúi életének legjavát azzal töltötte el, hogy fiait emberekké nevelje. S mikor a legidősb fiu a lábára áll, első dolga az, hogy gyilkos kézzel kioltsa az édes apja életét. A szörnyű büntény egész lefolyásában borzalmas volt. Ez az apagyilkosság talán a jognak és törvénynek mérlegére nem esik akkora súlyal, mint a büntény borzalmaival áthatott jogérzékünk kielégítően, de a gyilkosban nemcsak a gyilkost, és nemcsak az enyhítő körülményekkel mentegettet gyilkosságot látjuk, hanem egy apának meggyilkolását, a legszörnyűbb bünt, melyet egy lélekkel, szívvél s emberi érzéssel bíró ember elkövethet.

A mint a gyilkos szuronyos börtönörtől kisérve megjelenik előttünk, föllázad szívvel, utálatl fordulunk el tőle. Ált 20 éves, erős izmos fiatalember. A megtörtség jelei sem mutatkoznak rajta. Mintha a lelkiismeretének intő szavát is eltékoztolta volna az apagyilkosságban. Nem hatja meg, amint telolvassák neki a büntény lefolyását, mondják fejére a vádat. Egykedvűen nézi a gyilkos szerszámokat, dorongokat, a vértől ázott öltözetet, melyeket felmutatnak neki.

— Bűnösnek érzi-e magát? — hangzik el a hozzá intézett első bírói szó.

— Nem — feleli konok tagadással.

Bizonyosak lehetünk benne, hogy a maga nézeteiből föleresztve, a maga szempontjából bírálva, egyoldalúan mondja el a szomorú történetet, azért a valódi tényállást a tanuvalomásokból szűrjük le.

Nagy Istvánék sukorói háza örökös perpatvarok, házastárs veszekedések otthona volt. A már 22 év óta házastársak, Nagy István és felesége közt mindgyakrabban ismétlődtek heves családi jelenetek s a férj nem egyszer emelte fel a sujtó kezét feleségére, kit hűtlennek tartott. A felelti elkeseredésében, hogy felesége a mások udvarlása elől sem tér ki, az ivásnak adta magát s mikor így borosan lépte át a ház küszöbét, feleségének esett s durva bántalmakkal illette.

Az asszony ilyen körülmények között csakugyan elidegenedett férjétől. Hogy férje támadásai ellen támaszt nyerjen, legénykorban levő három fiát hódította a maga részére, kik szintén sok bántalmat szenvedtek el apjuktól.

A három erős, megtermelt fiu nem késett anyjuk pártjára állani s apjuk brutális bántalmait nem egyszer megakadályozták. Rettenetes családi békétlenség dulta fel Nagy Istvánék családi otthonát. Feleség, anya, fiúk, férje, apjuk ellen. Ilyen körülmények közt meguntta Nagy István az örökös veszekedést, elkeseredésében otthagya házat s még inkább a boritalnak adta magát. Testben, lélekben feltartózatlanul züllött. De néha feltámadt benne családja iránti szeretete, haza-haza látogatott s körülnézett, hogy megmaradhatna-e nyugodtan a családi fészeken, melyet mégis csak ő épített. Fájdalmasan látta, hogy nincs maradása.

Ilyen körülmények között látogatott haza október 13-ának éjjelén is, rendes szokásához híven boros hangulatban. A ház népe már álmát aludta, ugyannyira, hogy a család fő zörgetésére nem nyitott meg az ajtó. Az őreget elfogta a düh s káromkodva fenyegette övét, ha nem nyitnak előtte ajtót. Végre az ajtóban megjelent legidősebb fia István, ki tartva apja durva bánásmódjától hatalmas botot vett kezébe. Az apa látva, hogy fia bittal fogadja, méltó haragjában rátámadt fiára s őt botjával ütlegelni kezdte. A lelketlen fiu szintén felemelte sujtó kezét apjára s kezdetét vette a förtelmes viaskodás. A feldühödött fiu erősebbnek bizonyult. Az apa clerültenedve csakhamar leeresztette karját s futásnak eredt. A fiu utána s ahol csak érte, a tőle kitelhető erővel ütötte az apját. A rettenetes utban egy kórakásban elbukott az apa s a fiu még ekkor sem kímélte. Majd utolsó erőfeszítéssel lábra állt, s újra futásnak eredt. Utját ettől fogva vérnyomok kísérik. Összeroncsolt tagjaiból patakokban ömlött alá a vér. Utolsó menedéki kinalkozott a már közel levő kerítés sővénye. Ha azon átmenekül, a gyilkos fiu talán tovább nem fogja üldözni. De már nem volt ereje átépni a kerítést, tehetetlenül esett a sővényre. Az emberi érzéséből kivetkőzött fiu még akkor sem kímélte könyörgő apját. Botja eltört s öccsétől, ki őket követve időközben szintén odaért s aki ugyancsak bittal jött apja támadására, elvette a botot s tovább folytatta az állati munkát. Addig ütötte, míg nyögő szavát hallotta. Aztán, hogy atyja kiszenvedett, diadalmasan tért haza azt újságolván az otthoniaknak:

— No most végeztem vele. Tudom többé nem bánt benneteket.

A család tagjai ujjongó örömmel fogadták a hirt s mintha semmi sem történt volna, éjjeli nyugovóra tértek.

Másnap egy kis fiu találta meg a kiszenvedett apát vérbeágyva, összeroncsolt testtel.

Apja gyilkosát pedig, elfogták a csendőrök s a fehérvári törvényszék börtönébe csukták.

A szörnyű bűnügy tárgyalása szombaton ment végbe. Az esküdtszék a következőképen alakult meg: elnök Tömör József; szavazóbírák Bodányi László, Chapó László; jegyző Köhler József; közzaváló Hrabovszky Aurél; védő dr. Téger Adolf.

A kir. ügyészség felmenő ágon elkövetett szándékos emberölés büntetével vádolja ifj. Nagy Istvánt.

Esküdtek: ifj. Márián Péter, Flits Miklós,

Gerő Jakab, Tőke József, Heltay Gyula, Weisz Jakab, Kiss Mihály, Boross Endre, Gyurkovits József, Piski László, Wiener Gyula, Jankovits István; pótesküdt Kern Péter, Paulusz István.

A fiu azzal védekezett, hogy apja őt megtámadta s így önvédelemből követte el a bűnt. Anyját akarta megvédeni apja durva bánásmódjától.

A többi fiu, valamint a meggyilkolt felesége megdöbbenő gyűlölettel emlékeznek meg a meggyilkoltról holta után is. A másik fiu, a 19 éves József azt mondja:

— Ha azt hallottam volna, hogy bátyám jajgat, odamentem volna, ha életembe kerül is — s az elnök kérdésére hozzá teszi: — s megvédtém volna a bátyámat.

A tanúk azt igazolták, hogy Nagy Istvánék házában gyakori volt a perpatvar s hogy Nagy István feleségével kegyetlenül bánt, mert hűtlennek tartotta.

A bizonyítási eljárás lezárása után 8 kérdésben terjesztették az esküdtek elé a vádlott bűnös, vagy büntelen voltát, mely kérdésekben az apagyilkos sorsa volt letéve.

Most érthetetlen dolog történt. Az esküdtek hibásan értelmezvén a nehézségen megszerkesztett kérdéseket, olyanforma verdiktet hoztak akarattuk ellenére is, melynek alapján a retentő bünnel terhelt ifj. Nagy Istvánt fel kellett mentenie a bíróságnak.

A bírók és esküdtek összenéztek az ítélet után s mintegy magyarázatot kértek. Felállt az esküdtek feje, Gyurkovics József s magyarázatok előadta, hogy az esküdteknek magyarázta a téves kimenetelt, ha ilyen verdiktet hoznak. Ugy látszik, nem voltak tisztában a kérdésekkel.

A gyilkos szinte hinni sem akarta a felmentést, érezve bűnösségét.

Az ítélet ellen az ügyész semmiségi panaszt jelentett be, minek figyelembe vétele után aligha menekülhet egy apagyilkos az igazságszolgáltatás sujtó keze elől. Másrészt azonban bírói körből azt halljuk, hogy a bíróság, főnálló törvényekhez tartva magát, nem változtathat a különös ítéleten.

XIII. nap.

Gyilkosság.

Hercegfalva községben egy idő óta elkeseredett harcban állanak egymással a magyar és német ajku lakosság. Az elkeseredett harc, melynek szülőke a két évvel ezelőt történt kántorválasztás — mindegyre kiujul; soha sem hiányoznak apróbb összecsapások, melyekből nem egyszer hevesebb villongások pattannak ki.

Ez az elkeseredett harcra megköveteli a

maga áldozatait. Nyolc fiatal hercegfalvai legény, mint ennek az áldatlan állapotnak áldozata ül ma a vádlottak padján, Fremli János és társai. Az a vád terheli őket, hogy május 20-án, pünkösd másnapján egy korcsmai összecsapás alkalmával hatalmas dorongokkal agyonütöttek egy idősebb magyar embert, Vagyóczki István uradalmi csiédet.

A gyilkosság az eddig elhangzott tanuvalomásokból nem áll tisztán előttünk. Mintegy 90 tanu van beidézve, hogy tisztázzák a bonyodalmas ügyet, melynek tárgyalása legalább öt napot vesz igénybe.

Ezidő szerint csak vázlatosan adhatjuk elő a gyilkosság történetét a következőkben:

A német legények megverték egy magyart, Varasdi József kanaszt. Ezt az esetet hírül vitték a magyar legényeknek, kik a Fülöp korcsmában mulattak. Azok botokat kerítettek s így felfegyverkezve a Virág-féle korcsma felé siettek, hogy a magyar legény bántalmazását megboszulják. Ezalatt a német legények, Tremli és társai agyonverték Vagyóczki Istvánt. A magyarok ekkor haragjukban bevették a korcsma ablakait, de egyik községi előjárónak intésére hazamentek.

Vagyóczki János meggyilkolásának tárgyalása a tegnapi nappal kezdődött. A tárgyalásra a következőleg alakult meg az esküdtbírók: elnök Tömör József, szavazóbírák: Bodányi László, Siposs Sándor. Jegyzők: Keller Károly és dr. Tóth István. Közvidó: dr. Hajcsék Gyula kir. alügyész. Védők: dr. Strausz Jenő, Kecán Izidor, dr. Krausz Emil, dr. Krausz Zsigmond, dr. Szabady József, dr. Steiner Jákó, dr. Csüppentzky Mihály és dr. Saára Gyula.

Esküdtek: Heltay Gyula, Tőke József, Boross Endre, Budai Béla, Bárándy Albert, Lehocky Ferenc, Paulusz István, ifj. Márián Péter, Baur Mihály, Jankovics István, Kristóf Károly, Weisz Jakab. Pótesküdték: Kern Péter, Csitáry G. Emil.

A tárgyalás folyik.

Eladó ház.

A budai-ut legszebb részén egy évi 2000 koronát jövedelmező ház — nagy kerttel együtt, mely házhely gyanánt értékesíthető — eladó! Tudakozódni lehet Nagy Ignác ügyvéd urnál.

ELSŐ ÉS LEGNAGYOBB GŐZMOSÓ ÉS VASALÓ INTÉZET

Lakatos-utca 10. szám alatt.

1907. november hó 1-től olcsóbb árak.

1 ing vasalás kemény mellű	20 fill.
1 ing vasalás puha mellű	16 fill.
1 ing vasalás galléros	24 fill.-től
1 ing mosás és vasalás	28 fill.
1 ing mosás és vasalás galléros	32 fill.
1 gallér vasalás	04 fill.
1 alsó nadrág	16 fill.
1 pár harisnya	08 fill.
1 zsebkendő	04 fill.

Csipke függöny tisztítását szakszerűen eszközöltek.

Pontos kiszolgálás!

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesíték.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve, alázatos tisztelettel

NAGY IGNAC, gőzmosoda-tulajdonos.